

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Müslüman Arnavutluk'un haftalık bülteni Muştu'nun otuzbeşinci sayısı ile merhaba diyoruz.

Otuzbeş sayıdır haftalık olarak yayımladığımız bültenimizi ocak ayından itibaren 15 günde bir yayımlayacağımızı belirterek başlıyoruz. Bu, okuyucularımızın isteği ve ekibimizin çalışma koşullarını gözetererek alınmış bir karardır. Hayırlı olmasını diliyoruz.

Bültenimize Kur'anı Kerim'in Arnavutça meali ile başlıyoruz. Meal Bakara Suresinin 166 - 176. ayetlerini içeriyor.

Balkan Sempozyumu'nda Fuad Ramiqi tarafından sunulan "Balkanların Güvenlik Politikasına AB'nin Etkisi" isimli tebliğ bu sayımızda yer alan çalışmalar arasında bulunuyor.

Çameria bölümünde bu hafta "Yunanistan'da Müslümanların Azınlık Hakları" isimli çalışmayı sunuyoruz.

Mehmet Akif Ersoy'un 'Süleymaniye Kürsüsünde' isimli şiirinin Arnavutçası üçüncü bölümüyle yer alıyor.

Bültenimiz hat sanatından bir örnek, Leylek Baba ile son buluyor.

Hepinize hayırlar dilerken gerek bülten çalışmamıza ve gerekse www.muslumanarnavutluk.com sitesine yönelik müspet – menfi görüşlerinizi info@muslumanarnavutluk.com elektronik posta adresine gönderebileceğinizi hatırlatmak isteriz.

Selam ile...

Pata mall !

... te shkruaj ca fjale!

Nje poet i etur nen gryken e fjetur,

enderron nje pende

me nje shkronje te argjendte!

Pata mall!

... te thyej bardhesine e fletes

ne banken e vrazhde!

me lotin e zjarrete te ujit

derrasen e thate!

Pata mall

po si nuk pata,

nen hijen e jetes qendroj me duar te thata

...pa fjale

pa intonacione alternacion

me mungojne vargjet me kuptime te gjata

....nje poezi per te bukuren DITURI!

Minushe DAKU

166. Dhe (sikur të shihnin) kur do të largohen ata që u prinin atyre që i ndiqnin (paria largohet prej atyre që u shkuan pas), e të gjithë e shohin dënimin dhe këputen lidhjet e tyre.

167. E Ata, të cilët u patën shkuar pas do të thonë: “Ah, sikur të na lejohej një kthim (në dynja) e të largohemi prej tyre (prijësve) siç u larguan ata tash prej nesh!” Kështu All-llahu do t’ju paraqesë veprat që janë dëshprim për ta, e ata nuk kanë të dalë prej zjarrit.

168. O ju njerëz, hani nga ajo që është në tokë e që është e lejuar dhe e mirë, e mos shkoni hapave të djallit se ai është armik i hapët i juaji.

169. Ai ju urdhëron vetëm me të këqia e turpësi, dhe ju shtyen të thoni për All-llahun atë që nuk e dini.

170. E kur u thuhet atyre (idhujtarëve): “Pranoni atë që All-llahu e shpalli!” Ata thonë: “Jo, ne ndjekim atë rrugë në të cilën i gjetëm prindërit tanë!” Edhe sikur prindërit e tyre të mos jenë udhëzuar në rrugën e drejtë (ata do t’i pasonin)?”

171. Shembulli i (i thirrësit të) atyre që nuk besuan është sikurse i atij (bariut) që u lëshon britmë atyre (bagëtive) që nuk dëgjojnë tjetër vetëm se britmë e zë (e nuk kuptojnë). Ata janë të shurdhër, memecë e të verbër, ata nuk kuptojnë.

172. O ju që besuat, hani nga të mirat që u kemi dhënë,⁶¹ dhe falënderoni All-llahun, nëse jeni që vetëm Atë e adhuron.

173. (All-llahu) Ua ndaloi juve vetëm të ngordhtën, gjakun, mishin e derrit dhe atë që therret (ngritet zëri me te) jo në emër të All-llahut. E kush shtrëngohet (të hajë nga këto) duke mos tepruar, për të nuk është mëkat. Vërtetë All-llahu falë, është mëshirues.

174. Ata që fshehin nga libri atë që shpalli All-llahu dhe për te fitojnë shumë të paktë, ata në barqet e tyre fusin vetëm zjarr. Atyrë All-llahu nuk do t’u flasë në ditën e gjykimit dhe as nuk i shfajson ata, por për ta pason dënimi i rëndë e i padurueshëm.

175. Ata janë që në vend të udhëzimit e morën humbjen dhe dënimin në vend të shpëtimit. Sa të durueshëm qenkan ata ndaj zjarrit?

176. Atë (dënim) për shkak se All-llahu e zbriti librin (Tevratin), me sqarim të drejtë, e ata që bënë ndryshime në librin, janë në një përçarje të largët nga e vërteta.

Balkanların Güvenlik Politikasına AB'nin Etkisi

FUAD RAMİQİ

Kosova Müslüman Forum Başkanı

İngilizce'den çeviren: Zeynep Özbe

Fuad Ramiqi

(İHH tarafından 18 – 19 Ekim 2008 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Balkan Sempozyumunda sunulan bu tebliğ Sempozyum Kitabından alınmıştır.)

Dünyanın pek çok bölgesinde tarih asırlarca değişmeden kalır. Oysa bunu eski Avrupa, özellikle de Balkanlar için söylememiz imkânsızdır. Coğrafi, kültürel ve demografik özellikleriyle Balkanlar, her yarım asırda bir patlamaya hazır bir yanardağ gibidir. Bugün herkes bunun farkında olsa bile bu farkındalık sonucu değiştirmemektedir. Balkan halklarının çoğu, bu olumsuzlukların değişmesini istese de aynı şeyi Balkanlar dışında yaşayanlar için söylemek mümkün değildir.

Bu yüzyılın başında ve ortalarında, dünyayı yeniden şekillendirip ülke sınırlarının değişmesine yol açan ve insanlık için korkunç neticeleri olan iki dünya savaşının ardından, iç kimse, Balkan halklarının acılı tarihinin tekrarlanacağını düşünmüyordu. Hâlbuki işte yeniden Balkan tarihi tekerrür etti. Burada, Balkanların acılarıyla dolu tarihini anlatmak istemiyoruz, ancak maalesef geçen yüzyılın sonunda olanları hatırlatmamız

gerek. 80'lerde Varşova Paketi'nin sona ermesi ve doğuda siyasi ve sosyal demokrasinin yayılışı ile birlikte, Balkanlar yeni sorunlarla karşı karşıya kaldı. Tek kutuplu yeni dünya modelinde Balkanlar, dünya güç merkezlerinin farklı mücadeleleri için uygun bir yerdi. O dönemde parçalanmamış bir ülke olan Yugoslavya'nın varlığının bir değeri yoktu. Eski Yugoslavya'nın dağılmasıyla bu ülkenin zayıflığı ve Balkanlardaki karmaşa daha da belirgin bir hâle geldi. Balkanlarda karışıklıkların baş göstermesiyle birlikte, büyük güçlerin bu bölgede kontrolü ve nüfuzu ele geçirme rekabetleri de başlamış oldu. Varşova Paketi ile ayrılan ülkeler Batı'ya doğru yeniden şekillendikçe ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Rusya uluslararası alanda hâkimiyetini kaybettiğiçe Yugoslavya da, gücünü kaybetme korkusuyla kritik bir döneme girdi. Öte yandan, nihai Avrupa Birliği girişimleri sürerken hayatın her alanındaki problemleriyle Avrupa, oldukça hassas bir konumdaydı. Dünyanın tek gücü olma iddiasındaki ABD ise küreselleşme siyasetini tüm dünyaya dayatıyordu. Bu arada bağımsız yapısıyla Rusya, her zaman olduğu gibi toparlanıp iki veya daha çok kutuplu bir dünyada söz sahibi olabilme fırsatını kolluyordu.

Bu gelişmelerde AB'nin rolü

İngiltere, Fransa ve Almanya gibi güçlü ülkeler, AB'ye giden süreçte yeni bir siyasi hâkimiyet için rekabet ediyordu.

Sağlam ve dirençli politikası ve bünyesindeki büyük devletlerin varlığıyla AB, kanlı tarihlerinden ötürü Doğu Bloğu ülkelerini saf dışı bırakma niyetindeydi. Ancak buralardaki gelişmelere karşı koyabilecek bir ittifaka ve yeterli güce sahip değildi. Bu nedenle geliştirdiği yeni politikalarla AB; ekonomik, politik ve kültürel açıdan yeni doğu ülkeleri üzerinde nüfuzunu kullanmayı başardı. AB'nin nüfuzu, herkesi etkisi altına alan sessiz kültür politikası haricinde, her ülkede farklı şekilde hissedildi. AB, uyguladığı politikalar sayesinde Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya ve Macaristan gibi Baltık ülkelerini nüfuzu altına almayı başardı. Bu ülkelerin etkisiyle bir Batı Avrupa boşluğu doğmuş oldu. Bu boşluk, daha sonra AB, ABD ve Rusya arasındaki gerginliklerle daha da büyüdü. Bu hengâmede o zamana dek Avrupa politikasının önemli bir unsuru olan eski Avrupa-Katolik medeniyetinin artık hiçbir etkisi kalmamıştı.

ABD'nin etkisi

ABD, reel-politik nedeniyle dünyanın herhangi bir yerinde bir olay olduğunda tam manasıyla saldırgan bir tutum takınıyordu. O dönemde de Batı Trakya'daki gelişmelerde tam söz sahibi olacak bir konum edinmişti. ABD'nin, büyük ve güçlü ülkeleri bölme ve küçük ülkelere mümkün olduğunca müdahale etme stratejisi ve NATO üzerindeki tam kontrolü, ortaya çıkan krizle baş edemeyen Avrupa ülkelerine nüfuzunu dayatması ve süreci kontrol etmesini kolaylaştırdı ve bazı durumlarda âdeta bir kurtarıcı gibi davranmasına meydan verdi. "Ben yoksam başkaları gelir." eski ilkesiyle Romanya, Bulgaristan ve daha sonra Arnavutluk ve Makedonya gibi bölgelerde hâkimiyetini yaymayı başardı. Bu durum, gerekli standartları sağlayamadıkları hâlde Romanya ve Bulgaristan'ın alelacele NATO'ya kabul edilmeleriyle daha da bariz bir hâl aldı. Malumdur ki bu konu, bahsi geçen ülkelerin stratejik konumları

ve ABD'nin Rusya üzerinde daha fazla politik baskı yapma imkânıyla alakalıdır. Ayrıca, Yugoslavya'nın varlığının mantık dışı gösterilmesi de eski "parçala ve yut" stratejisiyle ilgiliydi. AB'nin Yugoslavya'daki krizi çözmedeki başarısızlığının ardından ABD, mevcut çatışmaları yatıştırma rolünü üstlendi ve barış güçlerinin bölgeye ulaşmasıyla birlikte bölgedeki hâkimiyeti ele almanın diplomatik yolunu da bulmuş oldu. Bu yolla ABD, Balkanlarda kendisine sağlam ve güçlü bir müttefik bulmayı amaçlıyordu. Ayrıca, askerî üslerini kurmak için yeni topraklara ihtiyacı vardı. Böylelikle Rusya'yı daha fazla baskı altına alabilir ve Ortadoğu üzerindeki kontrollerini artırabilirdi. Balkanların iç içe geçmiş kültür ve medeniyeti ABD'ye bölgede tam kontrolü ele geçirmesi için fırsat sağlamıştı.

Rusya'nın konumu

Siyasi, askerî ve ekonomik zaafı ve içteki sorunları, Rusya'nın bu gelişmelerde tam bir taraf olmasını engelliyordu. Yaralı bir aslan gibi eski gücüne kavuşup yeniden dünyaya hâkim olma hayali, Rusya'yı bir nebze de olsa olayların içinde tutuyor ve dünyaya hâlâ ayakta olduğunu göstermek için bu durum uluslararası diplomaside sesini yükseltmesini sağlıyordu. Diğer taraftan, öncelikli hedefi politik, ekonomik ve askerî reformları hızlandırmak ve saygın bir ekonomik ve askerî güç oluncaya dek dışarıya fazla açılmamaktı. Rusya'nın bu stratejisinin kökeni, tarihindeki uluslar arası mücadelelerine dayanmaktaydı.

Balkan fenomeni - Eski Yugoslavya

Bilindiği üzere, Balkanlar sonu gelmeyen mücadelelerle karşı karşıyadır ve bölgede, AB sınırları içinde ve hatta daha da geniş coğrafi alanlarda istikrar sağlanamamaktadır. Balkanları özel kılan husus, Balkan ülkelerinin iç içe geçmiş kültürleridir. AB, Yugoslavya'nın yıkılışından sonra yeni kurulan ülkelere sürekli olarak Roman Katolik kültürünü dayatmaya çalışmış, Slovakya ve Hırvatistan'da tam bir nüfuzla sahip olmuş ve bu durumu Bosna- Hersek'e ve özellikle Kosova ve Arnavutluk'taki Arnavut halklara da yaymak istemiştir. Rusya ise; Sırbistan, Karadağ ve Makedonya gibi ülkelerde Slav- Ortodoks kimliğini kullanarak bu ülkeler yoluyla sıcak denizlere inme hedefini gerçekleştirmeyi amaçlıyordu. Stratejik olarak, Akdeniz üzerinde kontrolü ele geçirmek için Tivar ve Selanik yoluyla Akdeniz ülkelerine girmesi gerekiyordu. Yeterli askerî gücü olmayan Rusya, bu ülkelerde, bilhassa Sırbistan ve Karadağ'da şüpheli ekonomik yatırımlarıyla nüfuz edinmeye çalışarak bu açığı kapatmaya çalışmaktadır.

Yugoslavya'nın düşüşü ve savaşla ilgili bahsettiğimiz analizlerin dışında bizim şahsi kanaatimize göre, Balkanlarda bu sıkıntıları etkileyen önemli bir faktör de bu bölgelerdeki - Müslüman halka yönelik-kültür ve din faktörüdür. Eski Yugoslavya döneminde Boşnak ve Arnavutlar da dâhil olmak üzere Müslüman nüfus, sayısal olarak bölgedeki üçüncü büyük grubu teşkil etmekteydi. 1980'lerde yapılan bazı istatistiklere göre doğum ve ölüm oranları göz önünde bulundurulduğunda, 2020-2030 yıllarında Yugoslavya'da -tabii eğer o zamana kadar ayakta kalabilseydi-Müslümanların çoğunluğu oluşturacağı tahmin ediliyordu. Dolayısıyla Yugoslavya, ileride çok güçlü bir Müslüman ülke olacak ve artık Yugoslavya olarak anılmayacaktı. Zira Müslümanlar ve Bosnalılar için din, kimliklerini korumak ve Sırp asimilasyonuna karşı direnmelerini

sağlamak için tek unsurdu. Yugoslavya'nın geleceği ile ilgili bu tahminler, AB tarafından da kabul ediliyordu. Bu gerçek, Müslümanlara yönelik soykırım uygulamalarının sessiz sakin meşrulaştırılmasına neden oldu. Arnavutlara karşı ise iki kat artırılmış fiziksel ve kültürel savaş standartları kullanıldı. Fiziksel savaşla ilgili olarak, çatışmaların Yugoslavya sınırlarını aşıp halkın direnişle karşılık vereceği Arnavutluk'a ve hatta tüm Balkanlara yayılma riski üzerine, ABD ve NATO idaresindeki uluslararası birlik anında harekete geçti. Kültürel savaş ise, NATO ve BM güçlerinin Kosova'da yerleşmesinin hemen ardından başlamış oldu. Arnavutluk'ta komünizmin çöküşü ve demokrasinin yayılması ile başlayan eski savaş kuralları hâlâ geçerliydi. Müslümanlar arasındaki parçalanmalar, fiziksel bağlantıların kopması ve bölünmeler Sırbistan, Karadağ ve Hırvatistan'ın küçük bir bölümü için Bosna ve Sancak'ta izole topluluklar oluşturmanın yeşil ışığını yakmış oldu. Aynı zamanda Müslümanlar, Kosova'dan da kopmaya başladılar. Karadağ'ın parçalanmasıyla birlikte, Sancak da ikiye bölündü ve Arnavutlar Kosova, Makedonya, Sırbistan ve Karadağ'da birbirinden koptular. Buradan şu sonucu çıkarabiliriz: Batı Trakya'daki Müslümanlar köşeye sıkıştırılmış ve bir araya gelemeyecek şekilde güçsüz bırakılmıştı. Daha da önemlisi manevi olarak da birbirlerinden kopmuşlardı. Bu durum, ABD'ye bölgede nüfuz alanını artırmak için fırsat vermiş ve Amerikalıların müdahalesi olmaksızın Balkanlarda barışın mümkün olmadığını ispatlamıştı. ABD, özellikle Arnavutluk'u ve Arnavutları, planlarını gerçekleştirme yolunda güvenli ve sürekli müttefiki olarak görüyordu. Şurası inkâr edilemez bir gerçek ki, Arnavutlar eski Yugoslavya ve hatta Batı Trakya halkları ile hiçbir ortak noktaları olmayan bir topluluktur. Arnavutlar, diğer halklardan tamamen farklı kültürleri, gelenekleri, dilleri, tarihleri ve dinleri ile kadim bir halktır. Bu nedenle, Arnavutluk'un NATO'ya dâhil edilmesi ve Kosova'ya bağımsızlık tanınması ABD'ye ileride güçlü ve kalıcı bir müttefik sağlayacaktır. Öte yandan, Arnavutlar daima

işgal altında ve sürekli bir tehlike içinde olmuşlar; bu yüzden de kendilerinin tek bir ülke çatısı altında toplanmalarının Balkanlarda istikrarı sağlayacak bir faktör olduğunu düşünmeksizin, ABD'nin kollarını açıp kendilerine sunduğu alternatifleri kabul etmişlerdir. Arnavutların şu anki konumu, yeni bir realiteyi doğurmuştur. Tek bir halk olmalarına rağmen birkaç ülkeye dağılan Arnavutlar, ulusal hedeflerine hiçbir zaman ulaşamamışlardır. Kosova'nın bağımsızlığıyla birlikte eskiden bir olan Arnavut nüfusu, Kosova ve Arnavutluk'ta ikiye bölündü.

Balkanlarda barış hakkında farklı görüşler vardır: Barışı mümkün kılacak temel faktör, Hırvat, Sırp ve Arnavut meselelerinin derhal çözülmesidir. Bu demektir ki, şu anda Balkanlarda kendi kimlikleriyle var olan Roman-Katolik, Slav-Ortodoks ve Osmanlı unsurları arasında bir savaş sürüp gitmektedir. İlk iki grup, yaşanan gelişmelerde tüm mekanizmalarıyla yer alırken, Osmanlı unsurunun boşluğu ABD'nin temsil ettiği yeni dünya düzenine varlık alanı tanımıştır. Hâlbuki bu durum, Türkiye'nin gelecekte Balkanlardaki dengenin korunmasında bir rol üstlenmesini ve AB'nin tartışmasız bir gücü olmasını zorlaştırmaktadır. Türkiye'nin şu anki politikası, doğru bir adresle, ciddi şekilde Batı Balkanlara, özellikle de bölgede sabit ve doğal bir müttefikin garantisini sağlayacak olan Arnavut halka yönelik olmalıdır.

Avrupa güvenlik stratejisi

AB'nin güvenlik üslerindeki başarı ve girişimlerinin sorgulanması zorunludur. Mart 2003'te Irak'taki çatışmalarla ilgili olarak AB üyelerinin anlaşmazlıklarının ardından aynı yılın yaz aylarında AB, dış politika ve güvenlik üst düzey sorumlusu Javier Solana'dan güvenlik konusunda bütüncül bir Avrupa stratejisi ortaya koymasını istedi. Solana'nın ortaya koyduğu strateji, 2003 Aralık ayında AB

Konseyi tarafından "daha iyi bir dünyada tek bir güvenli Avrupa" başlığıyla onaylandı. AB, mümkün olan her tür saldırı ve tehdide karşı koyma noktasında iyimserliğini beyan etti. Solana'nın stratejisinde aşağıdaki saldırılar öngörülmüştü:

- Terörizm
- Toplu imha silahlarının yayılması (Bu, en büyük tehlike olma ihtimalini taşıyordu.)
- Bölgesel çatışmalar
- Ülkelerin başarısızlıkları
- Organize suçlar

AB, kendisini, üye ülkeler ve Rusya, Ukrayna, Moldavya ve Belarus gibi komşu devletler için bir istikrar bölgesi olarak görmektedir. Güvenlik stratejisi, üyelerin istikrarı ve iyi yönlendirilmesini ve ayrıca komşu ülkelere önem vermeyi gerektirir. BM ise, uluslararası ölçekte oluşabilecek herhangi bir tehdidi engellemek üzere uluslararası ilişkilere yöneliktir. ABD'yle ilişkiler söz konusu olduğunda ise, onun ayrı bir yeri olduğu düşünülmektedir. Bu stratejideki diğer taraflar ise Kanada, Japonya, Çin ve Hindistan'dır.

AB, bu stratejiyle yeni tehditlerin yalnızca askerî olmayacağını ve bunlara karşı koymanın da askerî araçlarla mümkün olmadığını kabul etmektedir. Dolayısıyla bu strateji, krizleri aşmak için askerî müdahalede bulunmayı ve barışı sağlamayı amaçlayan insani yardım projelerini öngörmektedir. Aynı zamanda AB, çatışan tarafların silahsızlanmasına yardım etmek ve terörizmle savaşı diğer ülkeleri desteklemek istemektedir.

Uluslararası diplomasinin bir aracı olarak güç kullanımı, yalnızca BM tarafından izin verildiği sürece mümkündür. Oysa AB, küreselleşmeye ve uluslararası güvenliğe zarar verebilecek problemlere yeterince odaklanmış değildir. Ortak dış politika ve güvenliğin bir parçası olan AB güvenlik politikası, askerî görevlerle alakalı olduğu hâlde, AB'nin kendi askeri yoktur; özerk bir şekilde asker çıkarmaya karar veren üyelerin askerlerinden oluşmaktadır.

1999'daki Köln ve Helsinki anlaşmalarına göre bu organın askerî gücünü artırması öngörülmüştür. Bu anlaşmanın hedefi, 2010 yılına dek bu AB'nin 60 günden bir yıla kadar 50.000 ve 60.000 arasında asker çıkarabilecek konuma gelmesidir. 2004'te Avrupa Konseyi, 2007 yılına kadar bu organın kriz durumlarında 10-15 gün içinde her biri 1.500 askere sahip 13 askerî birlikle müdahale edebilecek konumda olmasına karar vermişti. Bu organ; Bosna, Açe, Kongo ve Moldavya-Ukrayna sınırına misyonerler göndermiştir. Bu organa ait güçlerin aslında gerçek bir askerî özelliği yoktur, çünkü NATO'nun baskın konumu henüz zayıflatılmamış ve değiştirilememiştir.

Avrupa'nın Balkanlardaki jeopolitik ve Jeostratejik rolü

Günümüzde jeopolitik; politikacılar, askerî stratejistler ve diplomatlar için göz ardı edilemeyecek bir unsurdur. Bu olgunun bir diğer yönü de jeostratejidir. Jeostratejik uygulamalar yüksek düzeyde askerî bir planı alır ve mümkün olan en iyi ulusal koruma ve askerî kaynak şeklinde uygulamaya koyar. Avrupa bugün jeopolitik çizgiyi izlemekte ve Balkan ülkelerini kendi çatısı altına almaya çalışmaktadır. Öte yandan, politikanın askerî güçlere odaklanan Jeostratejik yönü eksik kalmaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere, AB Jeostratejik politikada kendisini bağımsız hâle getirecek birleşmiş bir ordudan ve ABD tarafından yönlendirilen NATO'dan

mahrumdur. Diğer taraftan, Türkiye'nin AB'ye kabulü söz konusu olduğunda Avrupa'nın kesin sınırları ve hangi ülkelerin kabul edilmesi gerektiği belirsizdir. AB gerekli kurumsal, finansal ve askerî araçlardan yoksun olduğu hâlde, dünya üzerindeki sorumluluklarını arttırdığı izlenimi vermektedir. Oysa her şeyden önce AB, öncelikle ABD ve Çin gibi ülkelerle ekonomik olarak yarışabilmelidir.

AB, yayılma stratejisini iyi belirlemeli ve uluslararası çatışmaları çözmelidir. Diğer uluslararası aktörlerle olan sorunlardan biri de Kosova'da BM ile rekabete giren AB Kosova Hukukun Üstünlüğü Misyonu (EULEX)'nin kuruluşuyla birlikte ortaya çıkmıştır. Bu kuruluş, Kosova'da AB'nin öngördüğü rolü yerine getirememiştir. Farklı planlanmasına rağmen bugün EULEX, BM'nin çatısı altındadır.

Avrupa ve AB içerisinde Müslümanlar

2008'de Avrupa'daki Müslümanların sayısı 54 milyona ulaşmıştır. Almanya İslami Arşivler Merkezi Enstitüsü'ne göre Avrupa'da Müslüman nüfus 2003'te 52,2 milyon, 2005'te ise 53 milyondur. Bu veriler hükümet birimlerinden alınan kesin rakamlardır.

Yukarıdaki istatistiklere göre; iki yıl içinde Müslümanların sayısı 800.000 artmıştır. Buna göre; 2005'ten 2008'e kadar Müslümanların sayısının 1,2 milyon daha artacağı, dolayısıyla toplam sayının 54,2'ye ulaşacağı tahmin edilebilir. Avrupa kaynaklarına göre kıtada en fazla Müslüman'ın yaşadığı yerler, Rusya (25 milyonun üzerinde) ve Türkiye'dir (59 milyonun üzerinde). Bununla beraber, Avrupa'da çoğunluğu Fransa (5,5 milyondan fazla) ve Almanya (3,2 milyondan fazla)'da olmak üzere 14 milyonun üzerinde Müslüman yaşamaktadır.

Toplam 455 milyonluk Avrupa nüfusunun 15 milyondan fazlası Müslüman'dır. Başka bir ifadeyle, AB nüfusunun %3,4'ü Müslüman'dır. Yüzde

açısından Fransa, Avusturya ve Hollanda'da daha fazla Müslüman vardır.

Almanya'da Alman vatandaşlığına sahip iki milyon Müslüman yaşamaktadır. Bunların arasında çoğu kadın olmak üzere ihtida etmiş 14.000 Alman vardır. İngiltere'de 60 milyonluk nüfusun 2 milyonu Müslüman'dır. Bunlar, Avrupa'daki toplam Müslüman nüfusun %3'ünü teşkil etmektedir. Bu iki milyon Müslüman'ın çoğunluğu aslen Pakistan ve Bangladeşlidir.

Fransa'da 61 milyon nüfusun 6 milyonu Müslüman'dır. Bunların çoğunluğu eski Fransa sömürgesi olan Kuzey Afrika ülkelerinden ve Türkiye'den gelmiştir. Hollanda'nın 16 milyonluk nüfusunun 900.000'i Müslüman'dır; ki bu, toplam nüfusun %6'sını oluşturmaktadır. Bu Müslümanların çoğu Türkiye ve Fas'tan gelmiştir.

Avusturya'da 8,1 milyon nüfusun yaklaşık 340.000'i, yani %4'ten fazlası Müslüman'dır, bunlar çoğunlukla Bosnalı ve Türkiyelidir. Ayrıca, Almanya ve Avusturya gibi AB ülkelerinde İslam, okullarda Almanca olarak okutulmaktadır.

Belçika'nın nüfusu yaklaşık 10,3 milyondur ve bunun 380.000'i, yani %3,7'si, çoğunluğu Türkiye ve Fas'tan bu ülkeye gelen Müslümanlardır.

Bugün AB, Balkanlarda ve Avrupa'da yaşayan Müslümanlarla ilgili makul bir strateji geliştirmiş değildir. Bu yönde başlattıkları tek strateji, Türkiye'nin AB'ye entegrasyonudur. Oysa bu girişim de bazı üyelerin Türkiye'nin AB'ye kabul sürecini yavaşlatan tepkileriyle karşılaşmıştır. AB'ye girme talebinde bulunan ilk ülkelerden biri olmasına rağmen Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkan ülkelerin çoğu şu argümanı kullanmaktadır: "Türkiye, Müslüman bir ülkedir ve Hıristiyan bir AB'de yeri yoktur."

ÇAMERIA GÜNLERİ YAKLAŞIYOR

27 Haziran Çameria Soykırım Günü

YUNANİSTAN'DA MÜSLÜMANLARIN AZINLIK HAKLARI

Habil MUSTAFAI'nın Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlamış olduğu 'Balkanlarda Azınlık Hakları' isimli tez çalışmasından alınmıştır

Yunanistan topraklarında yaşayan azınlıklardan sadece Müslüman- Türklerin azınlık statüsünde bulunmaları, diğer azınlıkların Yunanistan tarafından tanınmaması bu ülkede yaşayan etnik gruplara karşı farklı uygulamaları gündeme getirmektedir. Bu sebeple bu bölümde Slav-Makedon ve Müslüman-Türk azınlıklar ayrı ayrı olarak ele alınacak bu da günümüze kadarki dönemde Yunanistan'ın azınlıklara yaklaşımını ve uygulanan politikaları daha detaylı olarak incelenmeye çalışılacaktır.

1. II. Dünya Savaşı'na Kadarki Dönemde Yunanistan'da Müslüman Azınlık Hakları

Yunanistan asırlar boyunca Osmanlı Türk hakimiyetinde kalmış, Osmanlı Devleti'nin zayıflamasıyla bağımsızlık hareketlerine girişmiş ve nihayet 1829'da bağımsızlığına kavuşmuştur.

Yunanistan bağımsızlığını kazandıktan sonra gerek uluslar arası gerekse ikili antlaşmalarla azınlık haklarını garantiye almıştır. Müslüman azınlıklar 1830 Londra Protokolü ile birtakım güvencelere sahip olmuşlardır. Protokolün 5. maddesine göre Yunan hükümeti, aynen Osmanlı hükümeti gibi, derhal genel bir af ilan edecek ve kendisine karşı çarpışmış olanların mal-mülklerinden yoksun bırakılmamasını ve bu kişilere hiçbir nedenle ilişilmemesini sağlayacaktır. Yunanistan'a bırakılmış olan toprak ve adalarda yaşayan Müslümanlardan yerlerinde kalmak isteyenler mülkiyetlerini koruyacaklar ve aileleriyle birlikte tam bir güvenlikten yararlanarak yaşayacaklardır. Protokol'ün son maddesi, Protokol

hükümlerinin üç ülke temsilcileri tarafından Osmanlı Hükümeti'ne ve Yunanistan'a tebliğ edileceğini karara bağlamaktadır. Bu tebliğ Yunan hükümetine resmen 8 Nisan'da yapılmış, Yunanlıların Protokol'deki sınırlar konusunda büyük hoşnutsuzluk göstermesi üzerine üç ülke temsilcileri mevcut hükümlerin tartışılmayacağını bildirmiş ve Protokol 16 Nisan tarihinde Yunan meclisince seçilmiş Yunanistan valisi Kapodistrias tarafından Yunan hükümeti adına resmen kabul edilmiştir.

Yunanistan'ın topraklarını genişletmesi ve Tesalya'yı da içine katmasıyla, 24 Mayıs 1881 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu ile büyük devletler arasında imzalanan İstanbul Uluslararası Sözleşmesi'nde Yunanistan'a terk edilen topraklardaki Müslümanların haklarını güvence altına almıştır. Bu sözleşmedeki azınlık maddelerinde iki grup azınlık haklarından söz etmek mümkündür. Birincisi, Müslüman terimi kullanılmadan yazılmış olan ve kamu yararı söz konusu olmaksızın ve pesin tazminat vermeksizin kimsenin mallarına el konulamayacağı şeklinde hüküm getiren maddelerdir. İkincisi ise Müslümanlara açıkça eşit kişisel ve siyasal haklar tanıyan maddelerden oluşturmaktadır. Bunlara başka bir deyişle Negatif ve Pozitif Haklar da denilmektedir.

Balkan Savaşlarında Osmanlı'nın yenilgiye uğramasıyla Yunanistan, topraklarını daha da genişletmiştir. Savaşın bitiminin ardından 14 Kasım 1913 yılında Yunanistan azınlık hakları konusunda en fazla yükümlülük getiren Atina Antlaşmasını imzalamak zorunda kalmıştır. Söz konusu antlaşmada her şeyden önce Müslümanların mülkiyet haklarını titizlikle güvence altına almak ve can, din, gelenek gibi temel noktalara atıf yapılmaktadır. Ayrıca cemaat yönetiminin özerkliği, müftü seçimi, vakıfların yönetimi ve hatta İstanbul'la ilişkilerin sürdürülmesi ve kimi vakıf mallarının satışı konusunda Osmanlı Evkaf Vekaletine de atıf yapılmıştır.

3 Numaralı Protokol ise cemaatlerin tüzel kişiliğini açıkça tanımakta, Müslüman okullarının özerk yönetimine ve buralarda Türkçe eğitim yapılmasına olanak vermektedir. Ayrıca antlaşmanın 2. Maddesine göre 3 Numaralı Protokol bütün Yunanistan toprakları için geçerli sayılmaktadır.

Yunanistan ise, bu belgelerin imzalanmasına kadar, Lozan'ın öngördüğü hükümleri daha ilk günlerden çiğnemiş ve Batı Trakya Türk'lerine baskı yapmaya başlamış, birçok Türk'ün Türkiye'ye göç etmesine sebep olmuş, bunların mallarına-mülklerine el koymuştur.

1934 Balkan Paketi'nde her iki ülkenin bulunmasından dolayı dostluk ilişkileri çerçevesinde Müslüman azınlıkların şikayetlerine yol açacak herhangi bir sorun yaşanmamıştır.

2. II. Dünya Savaşından Sonra Yunanistan'da Müslüman Azınlık Hakları ve Uygulamaları

II. Dünya Savaşı'nda Bulgar, Alman ve İtalyan işgaline maruz kalan Yunanistan, Batı Trakya'da bulunan Müslüman azınlıklar ülkeye zor yıllarında ihanet etmemiş tam tersine cephelerde savaşarak binlerce kayıp vermişlerdir. İç Savaş sırasında da Batı Trakya Türkleri genellikle merkezi hükümetin

yanında yer almış ve 1946-1949 arasında 27.400 Türk değişik birliklerde görev yapmış, birçoğu Mareşal Papagos ile Kral Paulos tarafından madalyayla ödüllendirilmişlerdi.

Yunanistan'daki Müslüman-Türk azınlıkların durumu genel olarak Yunanistan ve Türkiye'nin ikili ilişkileri ile doğrudan ilgili olmuştur. Sovyet tehdidine karşı iki ülkenin NATO'ya birlikte üye olması, ikili ilişkilerin olumlu olarak seyretmesine yol açmıştır. Batı Trakya Türkleri 1963 yılına kadar genellikle rahat bir hayat sürmüşlerdir. 1951 yılında Türkiye ile Kültür Antlaşması imzalanmış, 1952'de Gümülcine'de ilk defa bir Türk Lisesi'nin "Celal Bayar Lisesi" adıyla açılması ve 3065 / 1954 sayılı çıkartılan bir yasa çerçevesinde okullara ve çeşitli kuruluşlara "Müslüman" yerine "Türk" adlı ve sıfatlı tabelaların asılmaya başlanması ve bu uygulamanın Yunanistan Devleti tarafından verilen talimatlarla devreye sokulması önemli adımlar olmuştur. Bu dönemde azınlıklar ile ilgili en vahim gelişme şüphesiz Vatandaşlık Kanunu ile ilgilidir. 1955 tarihli 3370 sayılı Vatandaşlık Kanununun 19. Maddesi, Lozan'ın 40. Maddesine ve Yunan Anayasasının 1. ve 2. Maddesine aykırı olarak çıkartılmıştır. Bu maddeye göre Yunanistan'ı, geri dönme amacı olmadan terk ettiği Yunanlı makamlarca takdir edilen Yunan asıllı olmayan kişiler Yunan vatandaşlığından çıkarılmışlardır. Bu aynı şekilde etnik olarak Yunan olmayıp yurt dışında doğan ve orada yetişen kişilere de uygulanmıştır. Bu yasaya göre 18 yaşın altındaki bir çocuk da, eğer ebeveynleri tabiiyetlerini kaybettiyse, vatandaşlıktan çıkarılabilecektir. Bu durumlarda karar mercii, Ulusal Konseye danıştıktan sonra, İçişleri Bakanlığıdır. Oysa, Yunan mercilerinin bir insanın ülkeyi terk etmeyi amaçladığını hangi kriterlere göre belirledikleri hiç de açık olmamıştır. Dolayısıyla alınan kararlar genelde keyfi olmuştur. Yunan hükümetine göre 1955-98

yılları arasında 60.000 kişi vatandaşlıktan çıkarılmıştır. Bunların 7.182'si bu hakkı 1981-97 arasındaki dönemde kaybetmiştir.

1963 yılında Kıbrıs olaylarının alevlenmesi ve Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios'un adadaki anayasal düzeni Türkler aleyhine değiştirmesi ayrıca EOKA (Ethniki Organosi Kipriakon Apeletheron) tarafından Türklerin katledilmesi gibi olaylar karşısında Türkiye'nin tepki koyması, Ankara'nın 1964'de Yunan uyrukluları (1930 Türk-Yunan İkamet Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesi uyarınca Türkiye'de oturup ticari faaliyette bulunan Yunan uyruklular) sınır dışı etmesi ve bunlarla evlilik ve akrabalık bağı kurmuş olan İstanbul Rumlarının da böylece Türkiye'den çıkarılmaları, Batı Trakya Türklerini de olumsuz yönde etkilemiştir.

1980'e kadar ki dönemde genel olarak Müslüman-Türk azınlıklar her türlü şiddete maruz kalmış, köylülerin toprakları ellerinden bahanelerle alınıp cazip fiyatlarla Yunanlılara satılmıştır. Bu olayların devam etmesiyle Türk azınlıklar ilk defa eylemler yapmaya başlamıştır. İskeçe'nin İlhanlı köyünde yaklaşık 200 Türk oturma eylemleri düzenlemiş ve topraklarının ellerinden alınmasını protesto etmişlerdir. Elllerinden alınmak istenen arazileri 1983 yılının Kasım ayına kadar terk etmeyen Türklerin toprakları, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilanı ile birlikte gasp edilerek Yunanlılara verilmiştir. Protestolara katılan köylülerin büyük bir bölümü de hapis cezasına mahkum edilmişlerdir.

Bu dönemden sonra uluslararası alanda ön plana çıkan insan hakları ile ilgili düzenlemelere paralel olarak Türkler haklarını uluslararası alanlarda aramaya başlamışlardır. Özellikle Türk Birliği gibi dernekler kurarak Türk azınlıkları bir çatı altında toplamayı hedeflemişlerdir. Ancak bu tip dernekler Yunan yetkilileri tarafından Türk ibaresi taşıdığı için kapatılmaya çalışılmış bu da Türklerin imza kampanyalarıyla olayları protesto etmesiyle devam etmiştir. Yunan

Parlamentosu ve Uluslararası Kuruluşlara iletilmek üzere azınlık sorunları ile ilgili bir hazırlanan dilekçenin imza kampanyasını düzenleyen Dr. Sadık Ahmet ve İbrahim Şerif “devletin itibarını zedeleyici, uluslar arası ilişkilere zarar verici davranışlarda bulunmak, halkı endişeye sevk etmek ve bu amaçla yayın yapmak” suçlamasıyla karşılaştı, ardından incelenen 16 000 dilekçe imzasından 5-6 tanesinin sahte olduğu iddia edilerek “yalan haber yaymak ve sahte evrak düzenlemekten” bu şahıslar iki buçuk yıl hapse mahkum edilmişlerdir. 1988’de karara bağlanması gereken fakat ertelenen temyiz süreci içinde, Ahmet ve Şerif Uluslararası Af Örgütü gibi insan hakları gruplarının baskısı nedeniyle salıverildiler. Karşılaştığı bütün caydırıcı politikalara rağmen, Sadık Ahmet bağımsız aday olarak parlamentoya girmeyi basardı. Bundan sonra Yunanistan, azınlıkların parlamentoya girişini engellemek ve bağımsız adayların seçilememesini sağlamak için ülke seçilme barajını %3’e

Macedonia before 1913 within the Turkish Empire

The Partition of Macedonia in 1913

çekmiştir. Bu ise Batı Trakya’da matematiksel olarak herhangi bir Türk adayın bağımsız olarak seçilemeyeceğini de ifade etmektedir.

3. 1990’lardan Günümüze Kadar Yunanistan’da Müslüman Azınlık Hakları Uygulamaları

Soğuk Savaşın bitiminden günümüze kadarki süreçte Yunanistan’da Müslüman azınlıklar genel olarak bundan evvelki dönemlerde olduğu gibi birçok

şiddet ve ayrımcılık olayına maruz kalmışlardır. Yunanistan’da Müslümanların tek tanınan azınlık olmasına karşın, Yunanistan bunu özellikle dini azınlık olarak ifade etmekte, hiçbir şekilde etnik azınlık olarak tanımamaktadır.

Yunanistan’da bu dönemde kısmen de olsa azınlıkları mağdur eden bazı yasaların kaldırılması, ileriki dönemde daha iyi sonuçlar alınabileceği işaretini vermektedir. Haziran 1998’de Vatandaşlık Kanununun 19. Maddesinin kaldırılması ve Ekim 1998’de ülkede demokrasinin pekişmesi açısından önemli bir adım olan Ombudsman (halkın avukatı) kurumunun hayata geçirilmesi azınlıklar açısından geleceğe dönük önemli adımlardandır.

Doğal olarak, 19. madde ile ilgili insan hakları ihlalleri Ombudsman’ın çalışma programının önemli bir kısmını oluşturmuştur. Ancak 19. madde mağduru Turgut Sezgin Gümülcine Emniyet Müdürlüğü’ne en azından uluslar arası sözleşmelerin vatansızların

yararlandırılmasını öngördüğü bazı sosyal haklar için yapmış olduğu başvuru Ombudsman’ın müdahalesine rağmen sonuçlandırılmamıştır. Öyle ki Yunan idaresi, Yunanistan’da doğmuş büyümüş ve sınırlarının dışına hayatında bir kere bile çıkmamış olan Sezgin’in Bulgar vatandaşı olmadığını kanıtlamasını istemiş ve işlemlerini sürüncemeye sokmuştur. Yunan idaresinin bu tutumu Yunanistan’ın 1977’de imzalamış olduğu Vatansızlığın Azaltılması Sözleşmesinin 1.maddesinin açık ihlali olmakla birlikte bu konuda henüz bir gelişme

kaydedilmemiştir. 1998 yılı içinde yaklaşık 100 Türk, kendilerine 2 yıl süre ile sosyal haklardan yararlanmalarını sağlayan belgelerini Yunan idaresinden almışlardır. Bununla birlikte, 1999'da diğer mağdurlardan hiçbiri söz konusu belgeleri edinmemişlerdir.

Bu dönemde Yunan yönetimi ve Türk azınlık arasındaki en önemli çatışma konularından birisi de dini işlerden sorumlu resmi görevlilerin yani müftülerin seçimidir. Türk cemaat önceden kendi liderini seçebiliyordu. Bu hakkın kanuni temeli Kasım 1913'te imzalanan Atina Antlaşması ve 1920 tarihli 2345 Sayılı Kanundur. Bu kanuna göre müftü, Din İşleri Bakanlığı ve Bölge Valisi tarafından onaylanan bir adaylar listesinden, Müslüman azınlık tarafından seçilmekteydi. Bas müftü de Yunanlı otoriteler tarafından onaylanan ve atanan müftülerin aday gösterdiği üç müftü arasından seçilmekteydi.

1984'de Gümülcine Müftüsü Hüseyin Mustafa Efendi'nin ölümü ile Yunan hükümeti bu pozisyona Müslüman azınlığa danışma gereği duymaksızın Rüştü Ethem'i atamıştır. Bunun üzerine azınlık, Ağustos 1990'da yeni ve resmi olmayan bir seçim yapmış ve Mehmet Emin Aga'yı İskeçe, İbrahim Şerif'i de Gümülcine müftüsü olarak seçmişlerdir. Yunan hükümetinin buna yanıtı 2345 Sayılı Kanunu kaldırıp yerine 1920 Sayılı Kanunu getirmek olmuştur. Bu yeni kanun, müftülerin cemaat tarafından seçilmesini kaldırmakta ve müftü tayinini tümüyle Yunan idaresine bırakmaktadır. Bunlara ek olarak, 7. maddeye göre resmi yazışmalar Yunanca yapılacaktır. Halbuki 2345 sayılı kanunda diğer Müslüman cemaatlerle ve Türklerle yapılacak yazışmaların Türkçe olmasına izin verilmiştir. Günümüzde Batı Trakya'da her cemaatin iki müftüsü vardır: ilk ikisi Yunan Devleti tarafından atanan Gümülcine Müftüsü Cemali ve İskeçe Müftüsü Mehmet Sinikoğlu'dur. diğer ikisi ise cemaat tarafından seçilen müftülerdir.

Yunan hükümeti cemaatin seçtiği bu iki müftüyü, "müftü" unvanını kanunsuz bir şekilde kullanmak ve otoriteye karşı çıkmak suçlarından defalarca yargılanmış ve hapse atmıştır. 1999 yılı sonlarında Aga, toplam 139 ay hapis cezası almıştır. Cezanın bir kısmı sonradan indirimle uğramakla birlikte, Aga 6 ay hapiste kalmış ve önemli miktarda kefalet ödemek zorunda bırakılmıştır. İbrahim Şerif ise 6 ay hapis cezası almakla birlikte bu karar temyizde bozulmuştur. 14 Aralık 1999'da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Yunanistan'ı İbrahim Şerif davasında mahkum etmiştir. Mahkeme kararına göre Şerif'e karşı yürütülen idari işlemler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin düşünce, din ve kanaat özgürlüğüne dair 9. Maddesinin ihlalidir.

Mehmet Emin Aga

Yunanistan Müslüman-Türk azınlıklara işbirlikçi ve bölücü olarak bakmakta ve bu kişiler sürekli denetim altında tutulmaktadır. Buna örnek olarak, Işık adlı Türk radyo kanalının sahibi Abdülhalim Dede radyo kurma ve radyo yayını yapma ehliyeti olmadığı gerekçesiyle çeşitli defalar yargılanmış, radyosu kapatılmıştır. Ancak Dede'nin radyosu ile aynı durumda olan diğer bir çok radyo istasyonu faaliyetlerini sürdürmektedir. Dede, yayınlarında Türkiye propagandası yapmak ve Türk azınlığı Yunan Devleti'ne karşı kışkırtmakla suçlanmış ve polis tarafından kötü muamele görmüştür. Nihayet, insan hakları örgütlerinin baskısı, etkisini göstermiş, 1999 Haziranında Yunan yargısı temyiz yolu açık olmak üzere Dede'nin cezasını iki aya indirmiştir.

Diğer yandan, İskeçe'de bir okulda öğretmenlik yapmakta olan Rasim Hint,

1996'da görev yaptığı okulu azınlık yerine Türk okulu olarak nitelediği gerekçesiyle bir yıl boyunca görevden uzaklaştırılmış ve aynı sebepten dolayı 1996-1998 yılları arasında İskeçe'nin dağ köylerindeki okullardan birine sürülmüştür.

Yunanistan'ın, yukarıda belirtildiği gibi Müslüman azınlıklara ilişkin ayrımcı ve şiddet içeren politikalarında, diğer dönemlere göre azalma olsa da bu tutum devam etmektedir. 2001 yılında 42 Türk kadınının başvurusuyla oluşturulmak istenen Türk Kadınlar Birliği, Rodop Mahkemesi tarafından reddedilmiştir²⁴⁶. Ayrıca 2002 yılında da Komotini mahkemesi “Xsanti (İskeçe) Türk Birliği”nin kurulmasına ilişkin başvuruyu ikinci defa reddetmiştir. 2002 yılından itibaren uluslararası insan hakları raporlarında genelde Müslüman Arnavut ve Roman azınlıklara yapılan şiddet ve ayrımcılıklar yer almıştır.

4. Çok Taraflı Uluslararası Antlaşmalarda Yunanistan'ın Azınlık Yükümlülükleri

Yunanistan'ı tam anlamıyla azınlıklar ile ilgili yükümlülükler getiren sözleşme “Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi”dir. Bu sözleşme 5 Mayıs 1997 tarihinde yürürlüğe konulmuş ve Yunanistan uluslararası yükümlülük altına girmiştir.

Yunanistan'ın bağlı olduğu bir diğer belge ise 1992 tarihli “Birleşmiş Milletler Ulusal Ya da Etnik, Dinsel ve Dilsel Azınlıklara Mensup Kişilerin Hakları Bildirgesi”dir. Bildirgenin 1. Maddesine göre Yunanistan kendi sınırları içinde yaşayan ulusal, etnik, dinsel, dilsel ve kültürel azınlıkların varlığını korumak ve kimliklerini sürdürbilmelerini sağlamakla yükümlüdür.

1995 yılında Avrupa Konseyi'nin kabul ettiği ve 1998'de yürürlüğe girmiş olan bir diğer belge ise “Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve

Sözleşmesidir”. Adı geçen sözleşmeyi Yunanistan 1997 yılında imzalamasına karşın, Yunan Parlamentosu'nda sözleşme hala onaylanmamıştır. Bu sözleşme onaylanmamış olmamakla birlikte doğrudan bağlayıcılığı da söz konusu olmamaktadır.

5. Yunanistan Anayasası ve Azınlıklar

Bulgaristan Anayasasında olduğu gibi Yunanistan Anayasasında da azınlık terimi geçmemektedir. Bu da azınlıkların nasıl görülmezden gelindiğinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yunan araştırmacı Mavrokordatos ifadesinde, azınlıkların, Yunan Ortodokslar ya da Yunan Devleti tarafından ayrımcılığa tabi tutulduklarını, ayrıca Yunan Devleti'nin azınlık haklarının verilmemesiyle azınlıklara karşı ayrımcılığı ve zulümleri teşvik ettiğini belirtmektedir. Ayrıca uluslararası azınlıklara ilişkin antlaşmaların Yunanistan hariç bütün Balkan Devletleri'nde yürürlüğe girdiğini de ifade etmektedir.

Yunanistan aynen Bulgaristan gibi ülkesindeki etnik bütünlüğü bozmak istemediğini ve bu bütünlüğün hiçbir şekilde bozulamayacağını ifade etmektedir. Azınlıkları ise bu bütünlükte bir ayrılma unsuru olarak görmektedir. Yunan Anayasasının 4. Maddesinde, sadece Yunanlıların devlet işlerinde çalışabileceği, aksinin olması için özel kanun gerektiği ifade edilmektedir²⁵⁷. Yani kısaca Yunanistan içindeki Makedon, Türk, Arnavut ve Roman azınlığı inkâr etmektedir. Defalarca BM Ekonomi, Sosyal ve Kültür komitesi Yunanistan'ı azınlıklara karşı ayrımcılık yapmakla suçlamıştır. Özellikle Roman azınlığa sağlık, eğitim, yerleşim alanında yapılan ayrımcılık ifade edilmektedir²⁵⁸. Yunan Anayasasında “Bütün Yurttaşlar Yasa Önünde Eşittir” ifadesi yerine “Bütün Yunanlar Yasa Önünde Eşittir” ifadesi bulunmaktadır. Bu ifade de sadece azınlık haklarının değil, vatandaş haklarının da garanti edilmediğini göstermektedir.

**Në katedrën e Sulejmanies
Vëllait dhe mësuesit Fatin (3)**

Mehmet Akif Ersoj

Gdhendjet, lakimet e të cilave ç'i
mrekullueshëm art!
Sikur i zoti, një tru të stërmadh, ideplot,
sapo e ka hapur
Për të na e treguar ne çdo skutë të tij!
Shikimi sheh me të hyrë brenda tani
Kubetë e bëra me të njëjtën madhësi.
Në shtyllat me gjithato qemere që shtrojnë
Një mijë dritë-hije mbi sheshin e zhveshur
të avllisë,
E lodhin njeriun që druhet tek kërkon të
shohë
Atë që lartësohet thjeshtësisht mbi portën e
brendshme.
Sigurisht duhet të jetë për të treguar hyrjen
Që më e gjerë rri, më e lartë se kubetë e
tjera
Të hedhura sipas një rregulli, të radhitura.
Të njëjtat kanate madhërisht të rënda e
godasin syrin
Prapë. Sapo të kalosh pragun e kësaj pjese
artistike,
Kjo gjysmëkubë që është zbukurimi i
mihrabit,
Përplasat në syrin që bredh të sodisë;
s'është kube e vërtetë.
Kësaj i duhet shoqe, po, ndryshe s'është e
mundur.
Apo simetria këtu është gjë që
nënvleftësohet?
Ja, pra, pikërisht në madhësinë e saj, në
përmasë të ngjashme,

Që në majë të saj qëndron e njëjtë dhe
zotëruese, pa e shih!
Po hodhe gjer në pesë hapa duke thënë "Këto
gjysmëkubë
S'do të rrinë varur, do të bashkohen sigurisht",
Shikimi ta sheh kubënë me mahnitje e habi...
Që do të pandehësh se mbështetet në ato
gjysmëkubë.
Por kjo s'është dhe aq e drejtë; ajo ç'është
përballë,
Është granit një copet që e bart mbi kryet atë.
Heronj që për shekuj s'e përkulin krahun dot!
Po ta shohim përshkrimin e faltrores sot, pak a
shumë
Drejtëndësh duhet të jetë. Ashtu? Jo!
A s'i sheh kubetë që, për t'u lidhur kolonat
Në murin kryesor, rrinë si skifterë në shpinë
Të disa qemerëve të hedhur në vendet në mes?
Këto, pra, nuk i japin mundësi kësaj.
E pse, pastaj, kështu duhet të jetë kjo
pandehmë pa vend?
Aq llogari e hollë është bërë në simetri,
Saqë vija tangente që zbret nga sipër kubesë
nga jashtë,
Takon plotësisht në të dy anët gjysmëkubetë
Artistike në të dy anët e saj.

Eja, më në fund, i dashur lexues, rri në mes
E shih kah muri frontal, kah xhamat, kah
minberi shih,
Pastaj kah mihrabi, mahfilet dhe kursitë.
Ja, pra, ajetet që duken shpesh në çdo front, në
çdo vend,
Por që, të veshura me të fshehta, të duken si
pa kuptim,
Ajetet që ty të lënë të paaftë në të kuptuar,
Duke mbetur frymëzim i pafrë i botës sate
ndjesore,
Si detet të dallgëzojë në zemrën tënde
madhështia,
Të mos të të shohin sytë ngjyrë tjetër, ngjyrë-
hije!

Leylek Baba

www.muslumanarnavutluk.com

"Müslüman Arnavutluk'un Haftalık Bülteni Muştı" hiçbir ticari gaye gütmüz ve sadece elektronik ortamda yayımlanır. Yayımlanan yazıların müellifleri tarafından saklı tutulan hakları dikkate alınmak kaydıyla yazı ve sair materyal iktibas edilebilir.